

СЕЛО ХРАПИН

Село Храпин має дуже давню і славу історію. Його початки сягають у далеку давнину – аж в кінець 15 ст. Під своєю сьогоднішньою назвою село згадується в багатьох документах як польсько-шляхетської, так і царсько-російської доби. Храпин є одним з найстаріших сіл в Зарічненському районі, а походження його назви губиться в давнині віків.

Про походження назви села Храпин є дві версії. Звичайно, вони не можуть слугувати як достовірне історичне джерело, проте мають неабияку фольклорну й наукову цінність. Отож перша з них. Розповідають, що перше поселення на території сучасного Храпина знаходилося на захід від села по околицях панського маєтку. Там жило 44 родини. Після реформи про скасування кріпосного права, кожній родині мала перейти земельна ділянка площею 24 десятин. Проте на всіх землі не вистачало, і тому було прийнято рішення переселити частину сімей в інші місця. Отож 8 родин переселилися на лівий бік річки Веселуха, і їхнє поселення стали називати Лівінча (лівий бік) або Новосілля (нове село). 12 родин переселилися за 12 кілометрів від пана і стали жити на невеличкому острові круг озер – його стали називати Острівськ. А решта сімей перебралися на кілометр на північний схід. В цьому місці протікав невеличкий струмок, який весною розливався і дуже голосно жебонів, ніби аж хрипів. За це і прозвали – Храп. Ну а поселення біля нього відповідно стали називати Храпин. Це перша історія.

Друга історія є дуже схожою. Згідно переказів, колись перше поселення називалось Заручай, бо біля нього протікала річка ручей (мабуть, це була Веселуха). А коли з'явилася панщина і прийшов перший пан, то він, звісно, забрав собі від людей найкращу землю. Люди стали ображатися і ремствувати на пана. А тоді існував вираз “гнати храпку”, тобто ображатися. Так і приріс цей вираз “гнати храпку” до цього поселення. І з'явився Храпин.

Звичайно. Все це хороші легенди. Проте, вірогідність правди в них велика, та й їхня історична та етнографічна цінність теж чимала. Отож нехай вони послужать джерелом для всіх поціновувачів минувшини, зацікавлених історією свого краю.

З історії села Храпин

Перша офіційна згадка про село Храпин датується **1490 роком**. Воно згадується в Пінському літописі уже під своєю назвою. Панське князівство у 15-16 ст. належало князям Ярославовичам, потім перейшло в спадщину королю Сигізмунду I, який віддав їх своїй жінці Боні, дочці Медіаланського князя Сфорци. Отримавши спадщину, княжна Бона доручила Станіславу Хвальчевському провести перелік та опис земель і селянських сімей в своїх володіннях. В книзі є описи більшості сіл Пінського і Зарічненського районів (в тому числі і Храпина).

Село Храпин в **15 ст.** відносилося до Ститичівського двору Пінського князівства. Одна з відомих на той час 5 церков Нобель була переведена в Храпин і називалась Миколаївська. Першим священиком став Василь Олешкович.

Далі про село є згадки в “Письменній книзі...”, перевиданій у Вільно в **1884 році** і написаній на польській мові.

В цьому тексті йде мова про землі села та їх передачу священикам з рук в руки, про розміри, місцезнаходження та якість орних земель. Усі ці згадки були знайдені лиш зовсім недавно в архіві міста Пінська. А ось відомості вже з переказів та згадок, оповідей старожилів села. Починаються вони приблизно з середини 19 ст.

... Панський маєток знаходився з кілометр га захід від села. В селі було 44 родини. Як відомо, у **1861 році** пройшла реформа, і обов'язковий наділ землі на родину становив 24 десятини. Але на всі 44 сім'ї землі не вистачило. Тому було прийнято рішення переселити частину сімей далі. На це рішення вплинув також той факт, що панові дуже вже не хотілося бути в сусідстві з простими людьми. Отож 8 сімей переселилися на 4 км на південний захід від панського маєтку, по лівий бік від річки. Нове поселення стало називатися івінча (по лівий бік), або Новосілля (нове село). 12 сімей переселилися на відстань 12 км від пана і стали жити на невеличкому острові круг озер – стали називати Острівськ. А решта – 24 родини, перебрались за один кілометр на північний схід. Тут пробігав невеличкий струмок. Весною він трохи розливався і жебонів, ніби хропів, та так голосно, що його можна було чути дуже далеко. Його так і прозвали – Храп. Від назви цього струмка і пішла назва села Храпин. Так з одного поселення утворилося три села.

Життя села стабілізувалося за пана Родзевського. Цьому панові належали три маєтки, один з них біля самого села. На нього працювали всі жителі.

... Одного разу, якраз після революції, загін по розкуркулюванню захопив пана Родзевського, і декілька “особистів” почали погрожувати йому розстрілом. Тоді один з членів загону, житель Храпина І. Шиманський. Що мав звання заступника командира загону, відпустив Родзинського, сказавши на останок: “Снять с него сапоги и отпустить”. Ці слова всі добре запам'ятали. Пройшло декілька років, і в село знову повернулася польська влада. І Шиманського за доносом власного брата (той хотів відібрати землю) ув'язнили і вирішили судити. Як один із свідків на суд був запрошений і пан Родзинський. І саме завдяки свідченню пана Родзинського Шиманського було звільненою. Пан Родзинський пригадав останні слова Шиманського і вже після суду ще раз їх повторив. З того часу вони стали приказкою по всій околиці. А от вже наступний і, до речі, останній пан, сам німець за національністю, що взяв за жінку рідну сестру пана Родзинського і капітан по військовому званню (його імені навіть старожили села не можуть згадати – таке важке для вимови було його приз віще), був людиною дуже суворою, часто навіть жорстокою і брутальною. Відомо, що при зустрічі цей німець примушував усіх без винятку скидати шапку, а хто забував, того власноруч шмагав канчуком, який завжди носив при собі. Про нього в селі залишилась погана слава. Як доказ цього розповідають таку історію. У роки 2-ї світової війни Храпин від воєнних дій безпосередньо не постраждав, але розруха була і тут. Багато людей пішло в регулярну армію, інші – в партизани чи в бульбовці. Було багато життєвих трагедій і колізій, проте село вистояло, вижило і продовжило свою давню історію.

Останні роки перед прийняттям незалежності для села були дуже тяжкими. Молодь масово виїжджала в міста, населення постійно скорочувалося, набагато збільшилась кількість пенсіонерів. Кількість учнів у школі зменшилась до 60-ти. І лише в останні 3-5 років справи в селі стали потроху налагоджуватись.

На початку **20 ст.** у селі школи не було – польська влада ігнорувала всі прохання місцевого населення про необхідність навчання. Тому і більшість людей були не

писемними. Так тривало аж до **1931 року**. Тоді саме міністр освіти Польщі Ліндер виконував інспекційну поїздку по західному регіоні, і приїхав у село Храпин. За його розпорядженням стали будувати школу, яку закінчили в **1932 році**. Школу збудували дерев'яною, на два поверхи, з грубками для опалення. Рівень навчання в школі був доволі високий, хоч і вчилися за польськими програмами. Коли розпочалася 2-га світова війна, і фронт докотився до Храпина, навчання у школі припинилось.

В **1948 році** школа була відремонтована, покрита бляхою, зроблені і вставлені нові вікна. До **1964 р.** школа була початковою. Потім зробили 5-й клас, а далі – 6-й і 7-й класи. Храпинська школа через деякий час стала філією Кутинської 8-річної школи. В **1993 році** була побудована і відкрита нова цегляна двоповерхова школа.

В даний час у Храпинській ЗОШ I-II ступенів навчаються 60 учнів, а педагогічний колектив школи становить 18 чоловік. На сьогоднішній день в селі нараховується 152 двори, в яких проживає 409 жителів.

Село Храпин вступило в нове тисячоліття з новими надіями, мріями і сподіваннями. Люди тут живуть працьовиті та хазяйновиті, вміють усьому дати лад. І віряться, що у села є хороше майбутнє, хороші перспективи для подальшого життя і розвитку Храпина..